

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 23 (424)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
10 грудня 2016 року



КОНТАКТИ

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

ВІЗИТ НАДЗВИЧАЙНОГО ТА ПОВНОВАЖНОГО ПОСЛА ІНДІЇ В УКРАЇНІ ДО НАШОГО ВИШУ

У рамках робочого візиту до Тернопільської області Надзвичайний та Повноважний Посол Індії в Україні Манодж Кумар Бхарті разом із соціальним секретарем Посольства Індії Вадимом Пономарьовим відвідав Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського.

Спершу поважний гість зустрівся з ректором ТДМУ, професором Михайлом Кордою, щоб обговорити напрямки співпраці.

лярність Тернопільського медичного університету в Індії зростала.

Після цього Надзвичайний та Повноважний Посол Індії в Україні Манодж Кумар Бхарті поспілкувався з індійськими та українськими студентами. Нагадаємо, що нині медичну освіту в Тернополі здобуває 61 громадянин Індії.

Високоповажний гість прочитав лекцію на тему «Індія та світ». У ній він зацентрував увагу на особливості своєї країни, її



Очільник вишу ознайомив Маноджа Кумара Бхарті з діяльністю та досягненнями університету. Він зазначив, що впродовж останніх років ТДМУ є одним з провідних вищих навчальних медичних закладів України. Михайло Михайлович також репрезентував широку міжнародну діяльність вишу. Особливо вразили пана посла новітні технології, які були запроваджені в навчальному процесі ТДМУ.

Манодж Кумар Бхарті подякував ректорові за можливість відвідати університет. Він наголосив на тому, що нині індійська молодь зацікавлена у здобутті вищої освіти за кордоном, водночас пообіцяв посприяти у наборі індійських студентів для ТДМУ. Посол також запевнив, що докладе зусиль для того, аби попу-

історії, сьогоденні та можливості співпраці з Україною. Цікавою та пізнавальною була розповідь пана Маноджа про наукові винаходи індійського народу, його давню медичну науку (аюрведу), філософію. Посол Індії також торкнувся теми схожості української та індійської культур. У цьому розрізі він запропонував зорганізувати спільні заходи, щоб краще пізнавати матеріальне та духовне надбання обох народів.

Надзвичайний та Повноважний Посол Індії в Україні на запрошення ректора ТДМУ, професора Михайла Корди взяти участь в урочистостях з нагоди святкування 60-річчя університету висловив бажання побувати на цьому святі.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)



Оксана ШЕВЧУК – студентка 2 курсу медичного факультету.

Стор. 6

У НОМЕРІ

Стор. 4

Стор. 8-9

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ МЕДИЧНОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ



У ТДМУ відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародною участю «Пер-

спективи розвитку медичної та фізичної реабілітації на різних рівнях надання медичної допомоги».

Майже дві сотні провідних авторитетних вчених, фахівців науково-дослідних інститутів, лікарів-фізіотерапевтів, фахівців загальної практики-сімейної медицини, реабілітологів прибули на форум.

ІНСТИТУТСЬКА СТІННА ПРЕСА



Стінна преса нашого навчального закладу бере початок далекого 1957-го. Тоді на партійних зборах прийняли рішення зорганізувати випуск загальноінститутської стінної газети «За радянського лікаря» та обрали редколегію.

Формат газети обмежувався одним аркушем ватману в рамці під склом. Її вивішували на стіні вестибюлю першого поверху при вході праворуч, де зараз намальовано панно «Асклепій та хворі». Згодом перенесли на другий, а потім – на четвертий поверхи.

ВАЖЛИВІСТЬ ЗВОРОТНЬОГО ЗВ'ЯЗКУ РЕКТОРАТУ ЗІ СТУДЕНТАМИ

У Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського відбулися вибори до Студентського парламенту. Майже весь його склад становить молодь, яка вперше бере участь у студентському самовряду-

ція відбуваються традиційні зустрічі ректора ТДМУ, професора Михайла Корди з представниками студентського самоврядування. Цього разу 2 грудня очільник вишу коротко ознайомив майбутніх медиків з тим, які останні нововведення,

лоді, вчасно реагувати на пропозиції та вирішувати ті чи інші питання.

Голова студентського парламенту Ігор Стецюк зазначив, що вдалося сформувати міцну структуру в самоврядуванні, чітко розподілити обов'язки й



ванні. Водночас їхні старші колеги, які входили до студради ТДМУ, передають власний досвід і допомагають за потреби. Це свідчить про колегіальність серед майбутніх медиків і вміння працювати в команді.

Нагадаємо, що кожного міся-

покрощення умов навчання та проживання відбулися в університеті. Михайло Михайлович наголосив на важливості зворотного зв'язку зі студентами. За його словами, це дає можливість адміністрації ВНЗ краще орієнтуватися в потребах мо-

розпланувати діяльність на певний період часу.

Після цього керівники секцій розповіли про заходи та акції, які відбулися, а також поділилися найближчими планами.

Прес-служба ТДМУ

ЗДОБУВАЛИ КУБОК РЕКТОРА З ВОЛЕЙБОЛУ

Під час Кубка ректора з волейболу минулого тижня було визначено кращі команди Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського. Змагання відбулися в рамках заходів з нагоди 60-річчя ТДМУ.

Баталії між командами були запеклі. Всі учасники намагали-

— одна команда. У змаганнях взяла участь і одна команда викладачів.

Під час вручення нагород ректор ТДМУ, професор Михайло Корда відзначив активність студентів нашого університету в плані організації різних спортивних турнірів, участі у змаганнях різного рівня. Він побажав



молоді й надалі бути такими ж завзятими та наполегливими в спорті, а також у навчанні та професійному вдосконаленні.

Отже, перше місце здобула команда першого курсу медичного факультету, 2 місце здобули другокурсники медичного факультету, третіми були волейболісти шостого курсу медичного факультету.

До оргкомітету змагань увійшли студенти Іван Калька та Михайло Сас.

Прес-служба ТДМУ

ВИГРАЛИ ГРАНТ НА ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТУ З ПЕРВИННИХ ІМУНОДЕФІЦИТІВ

Науковий колектив нашого університету на чолі із завідувачем кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією, професором Оксаною Боярчук нещодавно виграв грант на впровадження проекту «Імплементация моделі поєднання навчання лікарів та громадської настороженості з діагностикою первинних імунodefіцитів у дітей Тернопільської області».

Як розповіла Оксана Романівна, ідея подання подібного проекту в неї виникла ще рік тому, коли стажувалася у Польщі та Греції.

«Тоді я побачила, що проблеми первинних імунodefіцитів у дітей в Україні мало приділяють уваги. Насамперед у нас низький рівень діагностики цих захворювань. Цікавлячись цією темою, знайшла фундацію «Jeffrey Modell Foundation», яка займається просвітницькою діяльністю серед лікарів і громадськості, надає наукові гран-

ти та гранти пацієнтським організаціям щодо привернення уваги широкого загалу до цієї проблеми. Торік мені вдалося виграти грант на участь у конференції в Бостоні. Це був науковий симпозиум Товариства клінічних імунологів Північної Америки. Участь у цьому заході додала мені ентузіазму й натхнення для дослідження теми. Після повернення в Україну я налагодила контакт з керівником організації «Рідкісні імунні захворювання» Галиною Павук. Спільними зусиллями ми зорганізували з нагоди Тижня первинних імунodefіцитів у Тернополі просвітницьку акцію. Нещодавно подала до вищезгаданої фундації проект для отримання гранту на ширшу діяльність. За декілька днів після його подання отримала відповідь, що фонд фінансуватиме нашу програму», — додала Оксана Боярчук.

У проекті передбачено два основних напрямки — навчання лікарів та організація заходів для підсилення громадської уваги до первинних імунodefіцитів в Україні та Тернопільській області зокрема. Науковці ТДМУ зорга-



Оксана БОЯРЧУК, професор ТДМУ

нізуватимуть для медиків нашого краю тренінги та воркшопи на базах обласних і районних лікарень. Це робитиметься задля того, щоб лікарі могли вчасно й краще діагностувати первинні імунodefіцити у дітей.

Щодо підвищення рівня громадської настороженості, то в цьому напрямку буде зорганізовано низку заходів, під час яких

учасники проекту інформуватимуть громадян про первинні імунodefіцити. Всі акції спрямовані на те, аби знайти ті групи ризику, які потрібно обстежувати на виявлення таких захворювань.

«Основна увага під час реалізації проекту буде спрямована на те, щоб наші громадяни мали можливість безкоштовно пройти обстеження. Визначення лише імуноглобулінів є недостатнім. У рамках проекту буде можливість дослідження Т-ланки імунітету, системи фагоцитозу, розширення дослідження антитілоутворення з визначенням субкласів імуноглобулінів. Сподіваємося, що завдяки цьому нам вдасться покращити діагностування. Нині в області зареєстровано лише 11 дітей з первинними імунodefіцитами. Загалом таких пацієнтів має бути майже 1000. Проте з низьким рівнем діагностування часто не маємо повноти картини. Якщо вчасно діагностувати ці захворювання, то можна покращити якість життя таких дітей та підібрати відповідний медичний супровід», — прокоментувала Оксана Боярчук.

Також у рамках проекту буде

налагоджена співпраця з пацієнтськими неурядовими організаціями, адже вони досить активні у своїй діяльності. Учасники проекту планують ближче співпрацювати з цими об'єднаннями громадян. Можливо, ініціюватимемо створення такого пацієнтського осередку в Тернополі, аби люди, які мають спільну проблему, контактували між собою, допомагали один одному.

До проекту також залучені польські колеги, зокрема завідувач клініки імунології Вроцлавського медичного університету Олександр Левандович-Ушинська. Крім того, залучили й українського лікаря-імунолога, інфекціоніста, доцента Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Шупика, лікаря вищої категорії, члена Європейських товариств дитячих інфекціоністів та імунологів, члена Європейського товариства з первинних імунodefіцитів Аллу Волоху.

Наприкінці впровадження проекту запланована польсько-українська конференція, мета якої підбити підсумки та обмінятися досвідом.

Науковий колектив проекту висловлює подяку Інні Бірченко за допомогу в підготовці проекту для подання на здобуття гранту.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ПРО РІЗНІ ОБЛИЧЧЯ ДЕПРЕСІЇ ЙШЛОСЯ НА КОНФЕРЕНЦІЇ

Наш ВНЗ упродовж тривалого часу співпрацює з Вищою школою імені Папи Римського Іоанна-Павла II (Біла Підляска, Республіка Польща) в напрямку впровадження спільних наукових досліджень, програм академічних обмінів і т.д. У рамках співробітництва наші науковці 21-22 листопада отримали можливість взяти участь у науково-практичній конференції «Різні обличчя депресії», яка відбулася в інституті рятівництва польського вишу-партнера. Оргкомітет очолив керівник Вищої школи імені Папи Римського Іоанна-Павла II, професор Йозеф Бергер. Його співголовою була доктор медичних наук Анна Шліфірчик. До оргкомітету увійшов представник ТДМУ – завідувач кафедри анестезіології та реанімації, професор Олександр Олійник.

У цьому заході також взяла участь завідувач кафедри фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання, професор Дарія Козак і завідувач кафедри медичної реабілітації, науковий консультант бібліотеки, професор Ігор Мисула. Загалом на конференцію прибули 200 науковців.



Науковий симпозиум відбувся під патронатом міського голови Білої Підляски Даріуша Стефанюка.

Олександр Олійник під час пленарного засідання представив доповідь на тему «Синдром вигорання у студентів п'ятого курсу Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського та Вищої школи імені Папи Римського Іоанна-Павла II. Клініка і корекція». Він також отримав з рук ректора вишу Йозефа Бергера подяку за до-

помогу в організації конференції.

Нагадаємо, що спільно з польськими колегами успішно втілено в життя такі проекти, як «Активність фізична і режим харчування залежно від стилю життя студентів медичного університету в м. Тернополі», «Активність фізична і режим харчування залежно від стилю життя молоді в віці 15-17 років шкіл м. Тернополя». Також тривають дослідження в рамках проектів «Дослідження епідеміології, патогенезу, клініки і профілактики бореліозу» та «Вивчення латентної форми туберкульозу в осіб старшого віку та осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі». Важливим є те, що робота над проектом «Дослідження епідеміології, патогенезу, клініки і профілактики бореліозу» завдяки творчій ініціативі професора Михайла Андрейчина та доцента Марії Шкільної переросла у наукове дослідження під егідою МОЗ України. Після його впровадження планується створення протоколів надання медичної допомоги на різних рівнях хворим на бореліоз, що є дуже актуальним в Україні.

ДБАЛИ ПРО ЗДОРОВУ ПОСМІШКУ ДІТЕЙ

Здоров'я зубів – це відсутність захворювань, комфорт, чудовий настрій, можливість якісного повноцінного спілкування та впевненість у собі. Задля збереження здоров'я зубів компанія «Колгейт-Палмолів Україна» реалізує національну освітню програму «Місяць здорової посмішки». Цей комплексний захід відбувається за ініціативи та безпосередньої участі Асоціації стоматологів України. Цього року до програми приєдналося десять тисяч стоматологів з 24 міст України.

Ініціаторами акції в Тернополі стала кафедра ортопедичної стоматології Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, співробітники якої для учнів Тернопільської Української гімназії імені І.Франка провели безкоштовні сто-

матологічні огляди та консультації з питань профілактики захворювань порожнини рота.

Гуртківці кафедри провели майстер-клас з догляду за ротовою порожниною, співробітники – профілактичні огляди. Кожному гімназисту запропонували зразки зубних паст, щіток, календарі чищення зубів, пам'ятки з догляду за порожниною рота. Також юні учасники дійства дали присягу «Зубних захисників» та отримали відповідні дипломи, адже діти повинні знати про важливість захисту зубів та ясен.

Співробітники кафедри за підтримки адміністрації ТДМУ створили інноваційну програму, яка є не лише навчальною, але й заохочувальною для юних пацієнтів та їхніх родин.

У рамках майстер-класу гімназисти в ігровій формі отримали



інформацію про правильну гігієну порожнини рота, навчилися доглядати за зубами та яснами, а також зрозуміли важливість своєчасного відвідування стоматолога.

Варто зазначити, що програма «Яскраві посмішки – яскраве майбутнє» розроблена разом з Міжнародною консультативною радою з питань освіти, стоматологами та іншими експертами. Цей проект спрямований на надання освіти дітям у збереженні здоров'я ротової порожнини. Під час впровадження програми фахівці навчають правильній гігієні ротової порожнини, а також дають можливість зрозуміти важливість здорового харчування та регулярних оглядів у стоматолога.

Упродовж листопада 823 українських лікарів-стоматологів провели безкоштовні навчальні уроки для дітей.

Захід завершився врученням подарунків. Його гаслом було: «Ваша здорова посмішка – наша спільна мета!».



ЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ ЄВРОАСОЦІАЦІЇ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, які входять до Тернопільського осередку Європейської асоціації студентів-медиків, 2 грудня провели чергове тематичне засідання. Під час заходу студентка Діана Маранська та лікар-

Після цього студент ТДМУ і член молодіжного крила Всеукраїнської ради реанімації Денис Кошарський провів майстер-клас із серцево-легеневої реанімації. Всі могли спробувати надавати першу допомогу. Ця частина засідання викликала неабиякий інтерес і захоплення. З перекладом допомагав лікар-інтерн Олексій Процайло.

Також під час цього засідання відбулася вікторина на медичну тематику та презентація туристичної привабливості України. Студенти поділилися своїми враженнями від подорожей нашою країною.

Тривалий час осередок EMSA в ТДМУ очолював Дональд Оріайфо. Нещодавно свої повноваження він передав своєму колезі Парсу Сінкху.

«Цього семестру ми провели вже четверте засідання асоціації. Загалом у нас щомісяця відбувається дві зустрічі. Беремо участь у міжнародних конференціях і симпозиумах. Докладаємо всіх зусиль, щоб гідно представляти наш університет. У наступному семестрі у нас передбачено значно більше заходів», – розповів Парс Сінкх.



(Зліва направо): **Дональд ОРІАЙФО та Парс СІНКХ**

інтерн Мудассар Амін детальніше ознайомили всіх присутніх з таким захворюванням, як цукровий діабет, його симптоматику, перебігом, можливими наслідками для здоров'я.

СИНЕРГІЯ. ЕКСТРЕНА МУЗИЧНО-ПОЕТИЧНА ДОПОМОГА

Медики не лише рятують життя людей, вони ще й творчі та креативні особистості. Серед викладачів і студентів Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського є чимало тих, хто танцює, співає, складає вірші, відтворює свій багатий внутрішній світ у прозі і т.д. Нещодавно, 1 грудня, студенти ТДМУ Тетяна Іваніцька, Петро Ваховський, Ірина Лотоцька та Михайло Сас у дружній ресторації «Мамонт» зорганізували неформальний літературно-музичний вечір «Синергія. Екстрена музично-поетична допомога».

Зима – це час, коли панує диво, казка оживає й світ стає прекраснішим. Аби розпочати цю пору з позитивної ноти, першого дня зими студенти Тернопільського державного медичного університету запросили всіх бажаних у затишній атмосфері додати собі настрою, натхнення та тепла.

Упродовж заходу своєю поезією з глядачами поділилися Олександра Комісарова (Рівне), Роман Воробйов, Тетяна Іваніцька, Марічка Юрчак, Анна Українець, Валентина Пітухова, Тетя-

на Данильцева, Світлана Назарчук, Ольга Федорчук, Марія Гарбера, Надія Господарик, а також учасники літературної студії «7 герц»: Юрій Вітак, Катерина Грушовська та Олександр Костюк.



Гарною музикою всіх присутніх потішили тернопільські кавергурти «Джорджія», «CHUkur & DUmnysh» та «Silence».

Також протягом заходу відбулися розіграші тематичних книг, за які глядачі активно боролися під час поетичних конкурсів.

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ МЕДИЧНОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У Тернопільському медичному університеті відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародною участю «Перспективи розвитку медичної та фізичної реабілітації на різних рівнях надання медичної допомоги».

Майже дві сотні провідних авторитетних вчених, фахівців науково-дослідних інститутів, лікарів-фізіотерапевтів, фахівців загальної практики-сімейної медицини, реабілітологів прибули на форум з Харківщини, Одещини, Буковини, Донеччини, Тернопільщини. Організаційний комітет конференції очолив ректор Тернопільського медуніверситету, професор Михайло Корда.

Спільними зусиллями зорганізували захід науковці двох кафедр ТДМУ — медичної реабілітації на чолі з професором Ігорем Мисулою й фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного виховання, яку очолює професор Дарія Козак. Представники медичних закладів країни, науковці зібралися, аби обговорити сучасні аспекти відновного лікування та визначити подальші плани щодо удосконалення системи організації процесу реабілітації в Україні, особливо в руслі останніх інновацій вітчизняної охорони здоров'я.

Чимало «гарячих» тем обговорили на засіданні.

З вітальним словом від імені ректора ТДМУ, професора Михайла Корди до учасників форуму звернувся проректор з лікувальної роботи, професор Степан Запорожан. Він зазначив важливість винесених на обговорення організаторами конференції тем і велику затребуваність



Степан ЗАПОРОЖАН, проректор ТДМУ, професор

реабілітаційних заходів у сучасному лікуванні. Особливої ваги ця сфера медицини набула з розгортанням військових дій на Сході України. У своєму виступі Степан Йосипович розповів про діяльність ТДМУ у сфері відновної медицини — налагодженні стосунків та подальшого співробітництва з провідними реабілітаційними закладами Республіки Польща. Привернув увагу до участі науковців нашого університету в наданні консультативної допомоги закладам відновного лікування у нашому краї.

«На жаль, в Україні та й у країнах пострадянського простору проблемам реабілітації пацієнтів приділяли незначної уваги. Тому ця ланка нині, по суті, в занепаді та потребує активних дій, особливо у контексті соціальної та політичної ситуації в державі. Маємо удосконалювати й розвивати систему надання реабілітаційної допомоги мешканцям, особливо нашого краю. На Тернопільщині нині розроблений комплекс заходів щодо надання

такого виду меддопомоги учасникам АТО в Більче-Золотецькій обласній фізіотерапевтичній лікарні, в Заліщицькому обласному госпіталі інвалідів війни. Наразі ведемо перемовини з німецькими партнерами, які погодилися підготувати фахівців з протезування для потреб наших військових із зони АТО, а також з польськими колегами з реабілітаційного центру «Вотум» з Кра-



Ігор МИСУЛА, професор

кова. З великою зацікавленістю вони готові розпочати співпрацю з нашим університетом як освітньою базою з метою відкриття реабілітаційного центру в Тернополі. Тому роль таких форумів у розвитку системи медичної та фізичної реабілітації в нашій країні неocenenna», — зазначив професор Степан Запорожан і побажав усім учасникам конференції успіхів і плідної праці.

Пленарне засідання розпочали доповіддю «Вегетативний паспорт і реабілітаційний діагноз», яку представив професор Донецького національного медичного університету імені М.Горького Валерій Сокрут. Він, зокрема, привернув увагу до самого поняття «медична реабілітація», як науки порушених параметрів гомеостазу, з позицій Всесвітньої організації охорони здоров'я. А також проаналізував систему служби реабілітації в Україні, створену за ступеневим принципом. Охарактеризував стратегію та методологію процесу реабілітації пацієнта й важливість лікування форми захворювання за «реабілітаційним паспортом», як це практикують у зарубіжних клініках. Детально зупинився на функціональних

обов'язках лікаря-реабітолога, зокрема, у встановленні реабілітаційного діагнозу, який базується на «Міжнародній класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я».

З не меншим зацікавленням слухали учасники конференції й виступ професора Харківської медичної академії післядипломної освіти Ольги Нечипуренко, яка поділилася досвідом щодо



Дарія КОЗАК, професор

використання сучасних можливостей фізіотерапії в комплексній вторинній фізіопротекції загострень бронхітів у дітей на курортах Харківського регіону.

Широку тематику доповідей представили й тернопільські науковці — у доповіді професора ТДМУ Надії Пасечко йшлося про йододефіцитні стани та їх профілактику в ендемічних регіонах України, професор Світлана Сміян порушила тему реабілітаційних заходів за остеоартрозу, а сучасні особливості імунореабілітації за хронічного тонзиліту озвучив професор ТДМУ Ігор Господарський. Комплексний підхід до реабілітації дітей з гастроентерологічною патологією проаналізувала професор ТДМУ Оксана Боярчук.

Фахівці з Одеси — головний науковий співробітник ДП УНДІ «Медицина транспорту», завідувач клінічного відділу медичної реабілітації Оксана Горша та дитячий хірург-ортопед міської дитячої поліклініки Валерія Аплевич — представили доповідь «Біохімічні та клініко-інструментальні аспекти застосування кінезіотерапії у відновному лікуванні дітей старшого шкільного віку».

Багато цікавих повідомлень і думок для роздумів прозвучало

й на другому пленарному засіданні. Особливо актуально в обширі теми прозвучав виступ доцента кафедри фізичної реабілітації, здоров'я людини та спортивної медицини Людмили Вакуленко. Доповідач наголосила на терміновому удосконаленні системи надання реабілітаційної допомоги мешканцям України, яка містить організацію, матеріальне забезпечення та якість надання допомоги, рівень підготовки фахівців, причетних до реабілітації. Значну увагу доповідач приділила питанням адаптації кафедр з базових дисциплін у медичних ВНЗ до спеціфіки навчання майбутніх реабілітологів. «Для удосконалення



Надія ПАСЕЧКО, професор

фізичної реабілітації в Україні важливе значення має якість підготовки майбутніх фахівців з цієї спеціалізації. В її основі лежить досконалий педагогічний процес, зорганізований професіоналами-викладачами всіх рівнів, а також адаптовані до сучасних вимог навчальні програми та підручники», — зазначила Людмила Вакуленко.

Власні напрацювання щодо оптимізації відновного лікування у хворих на первинний остеоартроз представила доцент кафедри медичної реабілітації Тетяна Бакалюк. Як засвідчили результати досліджень, різні типи больового синдрому у хворих на остеоартроз вимагають диференційованого підходу, від якого залежить ефективність лікування та тривалість ремісії.

Учасники конференції обговорили нагальні проблеми відновного лікування у світлі сучасних засад реабілітації та фізіотерапії. Пропозиції щодо розв'язання важливих питань й перспектив подальшої діяльності в цій царині організатори винесли у рішення форуму.

Лариса ЛУКАЩУК, Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)



ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО

СТУДПАРЛАМЕНТ УДОСКОНАЛЮВАВ УМІННЯ ПУБЛІЧНО ВИСТУПАТИ

Активісти Студентського парламенту нашого університету та молодіжного осередку Всеукраїнської ради реанімації 27 листопада взяли участь у тренінгу «Ораторське мистецтво».



Публічний виступ відбувся в рамках проекту «Сходи в майбутнє» (координатор в ТДМУ — Тарас Мороз) та проекту «ЕПР» (координатор — Дмитро Миронюк). Практичні заняття

відбулися в форматі «слухаєш-говориш». Усі вправи та завдання були спрямовані на розвиток розуміння психології слухача, що сприяло вдосконаленню ораторських навичок учасників тренінгу. Студенти «приміряли» на себе ролі Демосфена, Цицерона, Аристотеля та Платона, а наприкінці самі спробували пред-

ставити власні проекти. Загалом кожен з учасників зазначив, що засвоїв багато чого невідомого для себе.

Студенти ТДМУ висловлюють особливу подяку тренеру Оксані Бількевич та директору навчально-наукового інституту медсестринства Світлані Ястремській.

Прес-служба ТДМУ

ЧИ БУВ НАСПРАВДІ ВІРУС КОКСАКІ?

У засобах масової інформації та соціальних мережах і нині не вщухають пристрасні навколо надзвичайної події, яка трапилася у містечку Хоростків, що на Тернопільщині. На початку осені у вихованців місцевого дитсадка виявили недугу з доволі специфічними проявами — на пальцях рук і ніг почали відшаровуватися нігті, лущилася шкіра на долонях і стопах. Місцеві медики не змогли встановити діагноз, але висловили припущення, що дітей вразив вірус Коксаки. Керівництво закладу викликало комісію, куди увійшли науковці Тернопільського медичного університету, обласний дитячий інфекціоніст і токсиколог. Ретельно вивчивши ситуацію, комісія дійшла висновку, що оніхомадезис — це прояв ентеровірусної інфекції (ЕІ), на яку дітки перехворіли ще влітку. Науковці Тернопільського медичного університету продовжили дослідження, аби детальніше вивчити та обґрунтувати особливості клініки спалаху ентеровірусної інфекції у дітей.

Любов ВОЛЯНСЬКА, доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ:

— Коли на початку вересня медична комісія прибула до Хоросткова, то дуже гостро постало питання масового інфекційного спалаху в 80 дітей. Не простим виявилось й завдання встановити діагноз, адже у медичній практиці та вітчизняних медичних джерелах опису хвороби з такими проявами не було. Тому довелося перегорнути та опрацювати велику кількість літератури зарубіжних авторів. Загалом ми оглянули 34 дитини — проводили звичайний клінічний огляд, тобто обстежували, пальпували, аускультували, розпитували батьків, чи були помітні якісь «підозрілі» симптоми саме восени й улітку. Як з'ясувалося, на час огляду всі дітки були, по суті, здоровими, але ми розуміли, що оніхомадезис — це наслідок тривалої дії інфекційного чи токсичного агента якоїсь перенесеної інфекційної хвороби. У процесі збору анамнезу з'ясувалося, що і підвищення температури, і рідкі випорожнення, і висипання на тілі, чи прояви респіраторного характеру були у всіх діток (у когось усі симптоми наразі, а у когось — певні прояви). Отож нам вдалося встановити, що спалах припадав на липень-серпень, це, власне, й був пік захворюваності. Перебіг недуги та симптоматика цілком вписувалися в клінічну картину ентеровірусної інфекції, тому ми й розглядали такий варіант, що хвороба викликана ентеровірусом. Згрупувавши та підсумувавши зібрану інформацію, запропонували батькам зібрати для аналізу кал, тому що у цьому матеріалі вірус може утримуватися від 5 днів до 15 місяців. І з тих 24 зразків, які доправили для дослідження, як нам потім повідомили у санепідслужбі, у двох пробах з допомогою дослідження ПЛР виявили ентеровірус, щоправда, вид вірусу наш Тернопільський лабораторний центр не в змозі встановити.

На жаль, у вітчизняній літературі не знайшли жодних повідомлень про такі наслідки ентеровірусної інфекції, як лущення нігтевої пластини та лущення й почервоніння шкірних покривів. Щоправда, цікавилися дослідженнями спеціалістів Томського медуніверситету, які описали подібний випадок оніхомадезису, підтверджений ентеровірусною етіологією. Багато ідентичних випадків зафіксовано 2008, 2011, 2012 року в Іспанії, зокрема, в місті Валенсія був спалах ентеровірусної інфекції, але лише в третині випадків спостерігали оніхомадезис, спричинений ентеровірусом. Є повідомлення науковців Японії про випадки оніхомадезису, також спричиненого ентеровірусною інфекцією та лабораторно підтвердженого. У Китаї 2013 року були спалахи ентеровірусної інфекції, зокрема, спричиненої ентеровірусом Е68 типу (він викликає тяжку пневмонію), що призвели до розробки вакцини, яка зараз у стадії клінічних випробувань.

Щодо противірусного лікування ентеровірусної інфекції, то вона наразі відсутня. Тому лікарі вдаються до симптоматичної терапії. Хоча зауважити, що у своїх клінічних проявах ентеровірусна інфекція є надзвичайно строката — вона може «вибухати» й високою гарячкою, яка триває 3-4 доби та минає безслідно, і незначним підвищенням температури, доволі частим симптомом є 3-4-разові рідкі випорожнення, кон'юнктивіт, а також такі серйозніші її прояви, як менінгіт, затяжні ентеровірусні діареї, гепатити, які доволі важко діагностувати. Власне, такі деякі прояви були й у випадках, які трапилися в Хоросткові. Ми встановили, що одночасно діти хворіли на герпангін, багатьох з них непокоїла епідемічна міалгія, діарея, кон'юнктивіт, на щастя, ми не встановили жодних важких проявів. Така багатолікість хвороби заважає вчасно розпізнати спалах й одразу ліквідувати його. Тому нам довелося вести ще розслідування фактично від зворотногого — мали наслідок і шукали, на коли ж припав дебют захворювання. Стосовно лікування на тому етапі, коли комісія оглядала дітей, всі доступні нам літературні джерела рекомендують застосування лише симптоматичної терапії — гігієнічний догляд за нігтями, теплі ванночки, вітамінні середники. Ясна річ, рекомендують обстежувати дітей на предмет вірусносійства для профілактики поширення вірусу.

Більше половини усіх захворювань з гарячкою у дітей в Україні та поза її межами спричиняють ентеровіруси. Ентеровірусні інфекції — це група гострих захворювань, яка вирізняється строкатістю клінічних проявів, зокрема, від легких гарячок і простого носійства вірусу до затяжних менінгоенцефалітів, міокардитів, міалгій, викликаних ентеровірусами. Серед представників роду Enterovirus відомими нині збудниками цієї хвороби є 12 видів Enterovirus (EV): A, B, C, D, E, F, G, H, J і Rhinovirus (HRV) A, B, C. Попри те, що вченим відомо понад 100 типів ентеровірусів людини й кількість їх зростатиме й надалі, щорічно у світі з'являються по-

хунки проводили в середовищі Microsoft Windows XP із використанням пакетів прикладних програм Statistica 7.0 і Microsoft Excel 2007.

Коли науковці кафедри аналізували ситуацію зі спалахом ентеровірусної інфекції влітку та восени цього року, то зауважили тенденцію до зміни клінічного перебігу захворювання у дітей регіону. Для ентеровірусних захворювань у країнах з помірним кліматом характерна здебільшого літньо-осіння сезонність, на відміну від тропічних, де вірус циркулює цілий рік, спричиняючи хворобу без сезонних спалахів. Перші прояви захворювання в нашому спостереженні також припадали на середину літа та осінь. Про високу сприйнятливість до ентеровірусів свідчить також поширення збудника серед дітей тієї групи, де навіть щонайменші прояви хвороби були у всіх обстежених.

Клініки ентеровірусної інфекції в досліджуваній групі була вельми строкатою (рис.1). Анамнестично у 64,71 % (n=22) спостережували мало місце короточасне 1,87 + 0,92 доби підвищення температури тіла в межах 37,6 – 40,0° С; у 100 % — інтоксикаційні прояви (загальна слабкість, нездужання, швидка втомлюваність, м'язові болі); у 47,06 % (n=16) — катаральні симптоми (герпангіна у 32,35 % (n=11), фарингіт у 17,65 % (n=6), кон'юнктивіт у 5,88 % (n=2); у 38,23 % (n=13) — кишкові симптоми (нудота, блювання, рідкі випорожнення без домішок крові та слизу); у 44,12 % (n=15) — різноманітний за морфологією, розмірами, кольором висип на шкірі та слизових оболонках, з них 3 (8,82 %) повідомили про появу через 2-6 тижнів великопластинчастого лущення на стопах і долонях, таке ж лущення зафіксовано ще і у 11 (32,35 %) інших діток без висипань в анамнезі. Лущення спостерігалося у 17,65 % (n=6) на долонях і стопах та ізольовано на долоньках у 8,82 % (n=3) і стопах у 17,65 % (n=6). Тобто, означена клініка вкладалася в такі клінічні форми ЕІ: типові: герпангіна, епідемічна міалгія, раптова екзантема, ентерит та атипові: респіраторна; кон'юнктивіт.

Найбільш частою формою ЕІ у обстежених дошкільнят була герпетична ангіна, яка все ж діагностувалася значно рідше, ніж у львівських дослідників Г. О. Литвин, О. Я. Хомин упродовж 2015 року, які повідомляли про переважання пацієнтів з герпангіною 96 (85,71±3,3 %). В останньої категорії пацієнтів з цього аналізу в 10 (8,93±3,1 %) випадках герпангіна поєднувалася з екзантемою. Таке поєднання симптомів спостерігалося у 5 (14,71 %) діток нашого спостереження. В семи з (20,59 %) наших пацієнтів наявним був варіант ЕІ-синдром

«рука-нога-рот» та є симптомокомплексом, що об'єднує ураження слизової ротової порожнини (енантема), висип на верхніх і нижніх кінцівках (екзантема), обличчі. Щоправда, в усіх випадках нашого дослідження екзантема була короткотривалою — одна-дві доби.

Через 4-16 тижнів після перенесеної клінічно-діагностованої ентеровірусної інфекції в дітей фіксували ураження нігтів рук і ніг, що розпочиналися з ділянки зони росту — спочатку на одному з пальчиків, а згодом, поширюючись на інші. Кількість уражених нігтиків на час огляду мезувала в широкому діапазоні від 1 до 16. Жоден з батьків хворих діток не вказував на поєднання ураження нігтів з будь-якими специфічними (біль, печуєність, свербіж) відчуттями чи дискомфортом. Під час огляду ми зауважили строкаті зміни нігтів кистей рук і стоп на різних стадіях розвитку патологічного процесу — це і відшарування нігтьової пластинки в зоні росту, і деформація нігтьового ложа, лінії (Месса та Боа).

Такі ж зміни (відшарування — оніхомадезис) нігтів долонь і стоп описали іноземні дослідники через 1-2 місяці після перенесеної ЕІ верифікованої в 66 % випадків, як викликана вірусами Коксаки А₃, А₆, В₁, В₃. У дослідженій групі дітей віком 2,5-4,5 років, що тісно контактували в межах одного дитячого закладу, оніхомадезис виникав через 1,5-2 місяці після перенесеної та встановленої ретроспективно клінічно ЕІ з вельми строкатим симптомокомплексом.

Щодо перспективи подальших досліджень, то ентеровірусна інфекція у дітей у віці зазвичай перебігає легко та не залишає серйозних наслідків. Проте оніхомадезис є дуже нечастим проявом ЕІ. Наукова інформація обмежується десятком джерел, жодне з яких не описує катанез цього прояву, тому в наших намірах — подальше спостереження за цією групою діток.

КОМЕНТАР ФАХІВЦЯ

Марія ПАВЕЛЬЄВА, завідувач відділу епіднадзора (спостереження) та профілактики інфекційних хвороб Тернопільського обласного лабораторного центру:

— Останніми роками спостерігається чітка тенденція до активізації ентеровірусної інфекції у світі. Неподинокі випадки реєструють на адміністративних територіях області та в м. Тернополі. Захворювання спостерігається щорічно. Цьогоріч кількість недужих зроста порівняно з минулим роком, а зокрема, у вересні та жовтні захворіло 69 осіб. Щодо ситуації в Хоросткові, то на початку жовтня відібрані матеріали для вірусологічних досліджень. Результати досліджень підтвердили клінічний діагноз ентеровірусної інфекції (методом ПЛР виявлено дві позитивні знахідки).

Лариса ЛУКАЩУК

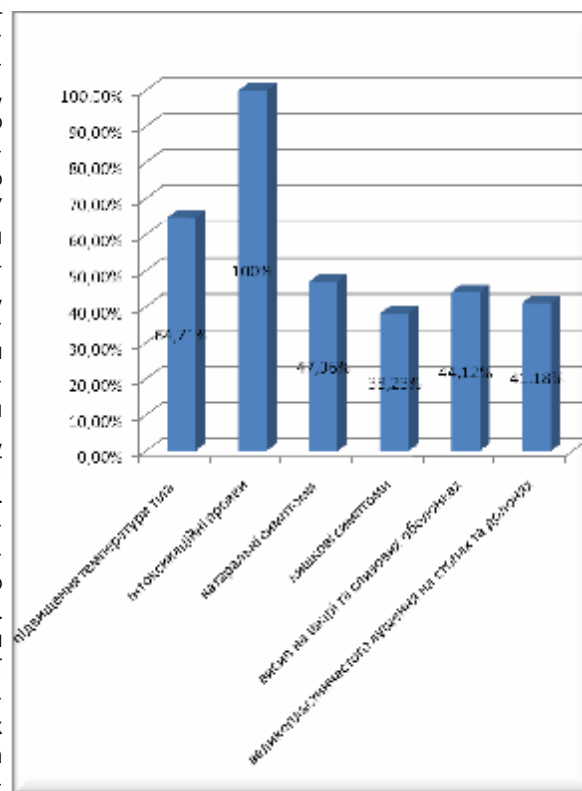


Рисунок 1. Частота клінічних проявів ЕІ в обстежених дітей

відомлення про відкриття щонайменше двох нових видів вірусів людини. Зважаючи на високу генетичну мінливість ентеровірусів, можлива поява нових високопатогенних штамів, що становить загрозу розвитку спалахів та епідемій ЕІ зі зміною тропізму, антигенного профілю чи патогенності, що в майбутньому може призвести до розвитку нових як і безсимптомних, так і до тяжких форм з летальним завершенням.

У процесі дослідження ми проаналізували перебіг клінічно встановленої ентеровірусної інфекції у дітей віком 2-5 років. У дослідженні взяли участь 34 дитини з клінічними проявами ентеровірусної інфекції. Проводили дослідження з урахуванням основних принципів Гельсінської декларації з біомедичних досліджень та положень GCH ICH, з дотриманням етичних принципів та рекомендацій із залучення людей як суб'єктів, викладених у Белмонтській доповіді. Отримані дані обробили за допомогою статистичних методів з визначенням основних характеристик (середнього арифметичного значення, помилки середнього, середньоквадратичного відхилення). Розра-

ОКСАНА ШЕВЧУК: «МОЯ МЕТА – СТАТИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИМ ЛІКАРЕМ»

Оксана Шевчук – студентка 2 курсу медичного факультету. Відмінниця, отримує підвищену стипендію. Староста групи.

Розпитую в Оксани, чому вирішила пов'язати своє життя з медициною та що найбільше приваблює її в професії лікаря, про навчання в університеті, участь у студентському науковому гуртку й улюблені заняття на дозвіллі, що додають позитивних емоцій.

– Оксано, з вибором професії ви визначилися одразу?

– Не одразу. Якийсь час збиралася обрати економічну спеціальність, бо з дитинства дружила з математикою та виграла різні математичні олімпіади, була учасником Всеукраїнського етапу Міжнародного математичного конкурсу «Кенгуру». Мабуть, здібності до цієї науки успадкувала від тата, який працює вчителем математики в школі рідного села Свіршківці Черновець-

кого району на Хмельниччині. Але мені подобалася й професія моєї мами. Вона – медсестра. Свого часу закінчила Черновецький медичний коледж і вже майже 20 років працює за фахом в районній лікарні у смт. Чермерівці. Старшокласницею я часто приходила до мами на роботу, бачила, як самовіддано працюють лікарі, медсестри, роблячи все для того, щоб хворим полегшало. Мені теж дуже хотілося їм допомогти і відтоді я почала мріяти про професію медика. Бо вона найважливіша. Адже медики рятують людські життя. Власне, те, що мама працювала в лікарні й визначило мою долю.

Школу я закінчила зі срібною медаллю. Успішно склала ЗНО (в тому числі і з математики) та подала документи для вступу в кілька медичних університетів: у Вінницю, Львові, Івано-Франківську та Тернополі. Оскільки ТДМУ лідирує в рейтингу медичних вищих навчальних закладів України, то віддала пріоритет йому. Заяви подала на спеці-

альність «лікувальна справа», «фармація» та «здоров'я людини». «Лікувальна справа» була в пріоритеті.

Вступивши до університету, відчула, що не помилилася. Мені дуже подобається моя майбутня професія. І хоч навчатися в ТДМУ нелегко, але коли стараєшся та не лінуєшся, – все складається добре.

– Батьки ваш вибір схвалюють?

– Мама пишається, що я хочу стати лікарем. Вона розділяє мої уподобання та підтримує мене на цьому шляху. Тато ж одразу сказав, що найголовніше, аби робота була до душі. І якщо я обрала не математику, а медицину – отже вона мене вабить більше. І це справді так.

– Який розділ медицини нині для вас особливо цікавий?

– Ендокринологія. Це дуже цікава наука. Якось одна маленька залоза, збій одного гормону може спричинити порушення в цілому організмі.

– У нашому університеті

працює чимало студентських наукових гуртків, де є можливість поглибити власні знання в тій чи іншій галузі медицини. Ви брали участь у роботі...

– ... гуртка з анатомії, де провадили цікаві дослідження. Зокрема, видаляли у щурів щитоподібну залозу й вводили певну речовину, яка забарвлювала судини в яскравий оранжевий колір і тоді найдрібнішу судинку в кожному органі було видно дуже чітко. Маю намір записатися на гурток з фізіології, яку почала вивчати. Ще мені подобається біохімія. Надзвичайно цікава наука.

– Кажуть, все робити вчасно – обов'язкова умова успішного навчання у медуніверситеті. Який ваш розпорядок дня?

– Після занять трохи відпочиваю, обідаю. І сідаю за навчання. Вчусь довго, бо дисциплін багато й кожна тема важлива. Але бувають дні, коли навантаження трохи менше, тоді йду в тренажерну залу. Фітнес зміцнює

м'язи, допомагає підтримувати гарну фізичну форму. Загалом стараюся вести спортивний спосіб життя. Бігаю. Люблю прогулянки на свіжому повітрі біля озера.

– Що ще любите робити на дозвіллі?

– Малювати. Я закінчила художню школу. В дитинстві відвідувала також танцювальну студію.

– Коли востаннє малювали?

– Нещодавно батько попросив оформити для школи плакат з енергозбереження, я з радістю взялася за олівець і фарби.

– Де найбільш комфортно вам відпочивається?

– Удома, в рідному селі Свіршківці. У нас чудова природа: ліс, річка Жванчик – притока Дністра, неповторні в своїй красі краєвиди...

– Ваш улюблений вислів?

– Через терни до зірок. Для мене він означає: щоб досягти мети, треба пройти тяжкий тернистий шлях. Моя мета – стати висококваліфікованим лікарем. Це дуже відповідальна професія, якій треба вчитися тривалий час. Лише в університеті – 6 років. Але якщо знаєш, чого хочеш, то зумієш подолати всі перешкоди й досягнути бажаного.

Лідія ХМІЛЯР

ПОБУВАЛА НА ВІТАЛЬНОМУ ПРИЙОМІ У ПОЛЬСЬКОГО ПОСЛА

Надзвичайний та Повноважний Посол Республіки Польща в Україні Ян Пекло з нагоди свого призначення на посаду zorganizував вітальний прийом у посольстві за участю представників міжнародних неурядових організацій, ЗМІ та експертів. У цьому заході взяла участь студентка медичного факультету Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського Богдана Перевізник, яка попередньо отримала запрошення на цю імпрезу. Нагадаємо, що 26 жовтня 2016 року Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні Ян Пекло вручив Вірчі грамоти Президенту України Петрові Порошенку та почав виконувати свої обов'язки.

«Громадянське суспільство зіграло вирішальну роль у поступі України до інтеграції з Євросоюзом і трансатлантичними структурами. Це стало можливим завдяки неймовірній рішучості українців, які платять високу ціну за свій вибір. Спершу це були людські жертви на Майдані, а тепер – на фронті на Сході України. Впевнений, що саме громадяни не дозволять, аби країна зійшла з курсу на Європу, бо вони знають ціну цього вибору. Польща свого часу також пройшла цей шлях. Долі наших народів дуже схожі. Ми – сусіди,

яких об'єднує спільна історія та культура. Ми не можемо дозволити собі того, аби хтось пробував посварити нас», – зазначив у своїй промові під час заходу Ян Пекло.

Студентка ТДМУ Богдана Перевізник знайома з послом з 2014 року. У той час він обіймав посаду виконавчого директора Фонду українсько-польської співпраці RAUCI і був відомим польським громадським діячем. Разом з представником Міжнародного республіканського інституту Крісом Холзеном Ян Пекло був міжнародним спостерігачем під час парламентських виборів у жовтні 2014 року.

Саме тоді наша студентка отримала нагоду познайомитися з ним.

«Прийом відбувся у дуже приємній атмосфері. Люди отримали можливість поспілкуватися з колегами та представниками посольства. Мені також пощастило поспілкуватися з паном Послом», – розповіла Богдана Перевізник.

Дівчина передала слова вітання від ректора ТДМУ, професора Михайла Корди та його запрошення на святкування 60-річчя університету. Ян Пекло попередньо висловив бажання приїхати на урочистості, які відбудуться наступного року.

Прес-служба ТДМУ

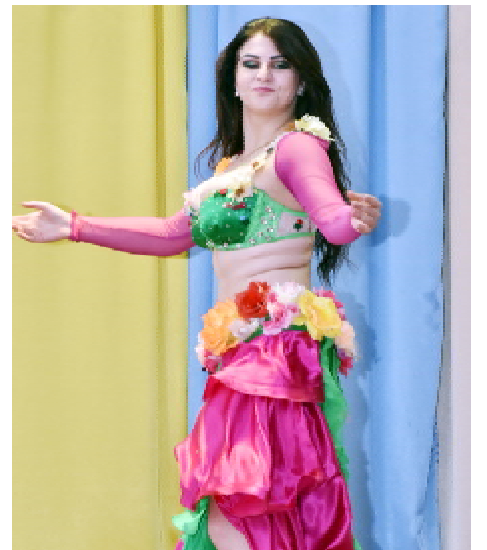
МАЙБУТНІ МЕДИКИ ПРОВЕЛИ ВЕЧІР КУЛЬТУР

Рік тому іноземні студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського започаткували традицію проведення міжнародних культурних вечорів. 25 листопада в актовій залі адміністративного корпусу ТДМУ майбутні медики з різних країн влаштували незабутню концертну програму.

Студенти, які показали кращі результати під час навчання, отримали сертифікати з рук декана факультету іноземних студентів, професора Петра Сельського та його заступника – доцента Олени Покришко.

«Сьогодні маємо особливий день – міжнародний вечір, а цього року наш факультет ще й відсвяткував свій ювілей. Студентське життя багате на враження, нові знайомства, подорожі. Та найголовніше ваше завдання – вчитися, щоб в майбутньому стати високопрофесійними лікарями. Бажаю вам усіляких успіхів та Божого благословення. Пам'ятайте, що двері деканату завжди відчинені для вас», – зазначив Петро Сельський.

На всіх присутніх, окрім офіційної частини, очікувало ще чимало приємних сюрпризів від колег. Так, студенти з Індії підготували хореографічну постановку в стилі «Боллівуд».



Попури українських пісень у виконанні представників однієї з африканських країн викликали шквал оплесків. Іноземні студенти також заспівали хіти Святослава Вакарчука.

Члени Європейської асоціації студентів-медиків з числа вихованців ТДМУ продемонстрували соціальний короткометражний фільм про небезпеку такого захворювання, як ВІЛ/СНІД.

Нігерійська молодь презентувала свій національний танець, а завершив вечір виконанням класичного твору голова Асоціації студентів Польщі Хуберт Мікоша. Нагадаємо, що нещодавно цей юнак отримав третє місце у загальнономіському пісенному конкурсі.

Гармонійним доповненням стали виступи українських студентів. Загалом свято більше об'єднало молодь різних країн, дало можливість краще пізнати культурне надбання один одного.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА



ФОРУМ ОБДАРОВАНИХ

ТАЛАНТОМ НАТХНЕННІ

Під такою назвою відбувся перший обласний форум обдарованих дітей Тернопільщини, зорганізований науково-краєзнавчою студією ТДМУ «Терполяни». Його учасники – учні різних шкіл – зібралися в одній з аудиторій навчального корпусу на вулиці Чехова, щоб продемонструвати власний хист і досягнення, поспілкуватися з іншими обдарованими дівчатками і хлопчиками, а також талановитими студентами ТДМУ, почути слова підтримки, заохочення й просто розважитися. Адже гостей чекала та цікава концертна програма, запашний чай із солодощами.

Учасники нашого зібрання представили чудові роботи, що є свідченням їх непересічного таланту, який, я впевнений, розквітатиме і набиратиме сил, – сказав, відкриваючи форум, керівник науково – краєзнавчої студії «Терполяни», доцент кафедри філософії та суспільних наук ТДМУ Леонід Кравчук.

З вітальним словом до присутніх звернулися доцент кафедри філософії та суспільних наук ТДМУ Тарас Кадобний та ведуча форуму, студентка 2 курсу медичного факультету Оксана Грам'як:

– Широ раді бачити вас, шановні гості, на нашому зібранні, де представлені прекрасні роботи талановитих дітей Тернопільщини. Їх розмаїття вражає.

І справді, чого лише не було на цій виставці дитячої творчості! Вишиті нитками та бісером картини, вироби із солоного тіста, пластиліну, орігамі, малюнки... Очі розбігалися!

«Обдаровані діти – золотий запас нації, її інтелектуальна еліта, гордість і надія України», – сказав, вітаючи присутніх, в.о. начальника Тернопільського обласного управління водних

ресурсів Олег Озеранець. Слід зазначити, що організатори форуму вже тривалий час плідно співпрацюють з колективом управління. В організації заходу також взяли участь представники громадської організації «Тернопільщина європейська» Григорій Басюк та Анатолій Фарина.

Про своїх талановитих учнів на форумі розповіла вчитель трудового навчання, керівник художніх гуртків Підлісецької ЗОШ 1-2 ст. Кременецького району Любов Захарків:

– Щороку в школу в перший клас приходять нові діти і у кожного свій талант. Хтось співає, хтось створює маленькі шедеври власноруч чи робить успіхи у спорті. Наше завдання – відкрити талант, який є у кожній дитині, розвинути його. Сьогодні ми репрезентуємо вироби, які учні виготовили на уроках трудового навчання, під час гурткових занять. Серед них – лялька-мотанка, створена в традиційній техніці мотанкарства, але одягнена в камуфляжну спідничку, хустинку-бандану, з медичною сумкою. Вона – волонтер. Восьмикласниця Юля Червінська, учениця 5



класу Вікторія Романюк та інші діти створили цю ляльку під впливом подій останніх років у нашій державі.

Восьмикласник Андрій Глухов і дев'ятикласник Роман Копичинський приїхали на форум із

села Дзвиняча Заліщицького району. Обидва відвідують шкільний гурток декоративно-вжиткового мистецтва «Дивограй». Розповідає керівник гуртка Оксана Копичинська:

– Школа наша невелика – 80 учнів. Але діти обдаровані, творчі, не раз ставали призера-



ми міжнародного фестивалю дитячої творчості «Золотий лелека». На цьому форумі представляємо різноманітні вироби гуртківців: малюнки – графіка й живопис, писанки, гердани та інші прикраси з бісеру, стрічок, виготовлені власноруч вітальні листівки, об'ємні фігурки з паперопластики.

По сусідству – вишиті бісером і нитками роботи Уляни Гарник, учениці 8 класу Прошівської ЗОШ 1-2 ст. Тернопільського району. На форум Уляна приїхала з вчителем трудового навчання Володимиром Грибиком. Розповіла, що в школі є також гуртки авіамоделювання та бісероплетіння, а з представлених робіт їй найбільше подобається картина з ромашками, яку вона вишивала кілька місяців.

Наталья Суховінська та Аліна Поставчук – п'ятикласниці з села Лопушного Лановецького району. Дівчатка чудово малюють. Крім того, Наталья майстерно ліпить фігурки з пластиліну, солоного тіста, Аліна опанувала ми-

стецтво орігамі, а ще їй подобається працювати з бісером.

– У школі була виставка робіт талановитих учнів, в якій Аліна та Наталя брали участь, – розповіла вчителька початкових класів Лопушненської ЗОШ Алла Поставчук. – Тепер дівчата представляють свої вироби на зібранні обдарованих дітей у Тернополі й мивдячні організаторам форуму за таку можливість.

Яскравими були виступи учасників концертної програми. Студент 2 курсу медичного факультету Хуберт Мікоша, який приїхав на навчання з Польщі, виконав відому пісню «Гей, соколи» та арію «Аве, Марія». Студентка 2 курсу медичного факультету Лілія Ісків під акомпанемент бандури заспівала «Я козачка твоя». Пісня «Цвіте калина» проникливо прозвучала у виконанні студентки медичного факультету 4 курсу Віти Васильчук. Студент 2 курсу медичного факультету з Гани Брайян Адді теж продемонстрував вражаючі здібності, голосом зімітувавши звучання різних музичних інструментів і звуку природи.

Виступили й наймолодші учасники зібрання – п'ятирічні тернопільяни Єва Серватович і Владик Кравчук. Єва разом з мамою – асистентом кафедри терапевтичної стоматології ТДМУ Ангеліною Миколаївною – заспівала пісню «Чорнобривці». А Владик довів, що добре знається на розмаїтті прапорів різних держав, безпомилково називаючи який прапор якій країні належить.

Захоплення викликав декоративний розпис по дереву студентки 3 курсу медичного факультету Ориси Потарейко. Декоративні тарілки, дощечки, скарбнички, ложки та інші вироби свідчили про бездоганний художній смак і майстерність авторки. Щоб створювати такі чудові вироби, потрібен справжній талант.

– Нинішній форум – важлива подія й мені дуже приємно брати в ньому участь, – зазначила

під час виступу студентка, яка декоративним розписом по дереву захопилася ще в школі. – Мистецтво піднімає над буденністю, допомагає побачити красу життя.

Дівчина зізналася: її надихають слова Олександра Олеся «Людина залишається доти людиною,



доки не втрачає здатності бачити неповторність життя та його красу». Орися побажала кожному бачити красу життя серед буднів, бачити сонце за хмарами, які частіше посміхатися.

Учениця 5 класу школи села Підлісці Кременецького району Вікторія Романюк дуже гарно, виразно, емоційно прочитала вірш «Молитва». Сніжана Кузменюк та Аліна Кондратюк, які навчаються в Лановецькій музичній школі, разом зі своєю наставницею Іриною Крисиною натхненно виконали українські народні пісні, продемонструвавши, що володіють прекрасними голосами, які хочеться слухати знову й знову.

Загалом кожен виступ і представлені роботи свідчили: в наших містах і селах живуть талановиті діти й дуже важливо їх підтримати, заохотити до подальшої творчості.

Багато учасників форуму його організатори відзначили грамотами. Грамоту ректора ТДМУ за науково-викладацьку, національно-патріотичну та громадську діяльність, навчально-виховну роботу з молоддю отримала також доцент кафедри іноземних мов Тетяна Горпінч.

Лідія ХМІЛЯР

ЗНАЙ НАШИХ!

КСЕНІЯ ОЛІЙНИК ЗДОБУЛА ПРИЗОВЕ МІСЦЕ НА ПІСЕННОМУ КОНКУРСІ В ПРАЗІ

Студентка другого курсу медичного факультету Ксенія Олійник нещодавно повернулася з престижного Міжнародного музичного конкурсу «Autumn starfall», який відбувся в Празі (Чехія). Наша представниця отримала третє місце у номінації «Академічний вокал». Загалом у конкурсі взяли участь 150 учасників із семи країн Європи.

«У травні цього року я виграла третє місце на міжнародному конкурсі, який відбувся в Києві. Тоді всім лауреатам запропонували поїхати до Праги, щоб продемонструвати свій талант там. Звичайно, мені було цікаво спробувати власні сили. Моє захоплення вокалом почалося з раннього дитинства. Професійно цим почала займатися п'ять років тому, а оперним співом років зо два тому. Взагалі я хотіла вступати до консерваторії, але

такі обрала медицину й не шкодую, адже ця професія не менш цікава. Чим далі вчуся, тим мені цікавіше. Планую згодом вступати на заочну форму навчання в університет музики, бо і без співу та музики свого життя вже не уявляю. Спробую поєднати навчання у двох вишах. Зараз навчаюся у відомій співачки Тамари Коваль. Місяць тому розпочала заняття в неї та дуже щаслива, що вона мене взяла», – розповіла Ксенія Олійник.

Наша студентка під час конкурсу в Празі виступала сорок першою, тому їй довелося очікувати свого виходу на сцену упродовж семи годин. Вона також отримала можливість продемонструвати свій талант під час гала-концерту. За словами Ксенії, учасники з України мали доволі високий рівень, а вона здобула чималий досвід і нові знайомства. На конкурсі Ксенія Олійник виконувала арію Моцарта, яка є складовою опери, написаною композитором в Празі.



До речі, презентація цього твору також відбулася в чеській столиці.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ІНСТИТУТСЬКА СТІННА ПРЕСА

**Василь ФАЙФУРА,
Анатолій ПАЛАМАРЧУК**

Стінна преса нашого навчального закладу бере початок далекого 1957-го. Тоді на партійних зборах прийняли рішення організувати випуск загальноінститутської стінної газети «За радянського лікаря» та обрали редколегію у складі О.М. Білоконя — асистентки кафедри біології, А.В. Ковальчука — асистента кафедри патологічної фізіології, П.С. Герасименка — завідувача бібліотеки, І.П. Тюриної — завідувача кафедри гістології та ембріології, М.В. Антонової — завідувача кафедри гігієни.

Першим редактором затвердили Анатолія Васильовича Ковальчука — випускника Львівського медичного інституту. З вересня 1957 року працював асистентом кафедри патологічної фізіології Тернопільського медінституту, в лютому 1959 року перейшов на кафедру нормальної фізіології.

Формат газети обмежувався одним аркушем ватману в рамці під склом. Її вивішували на стіні вестибюлю першого поверху при вході праворуч, де зараз намальовано панно «Асклепій та хворі». Згодом перенесли на другий, а потім — на четвертий поверхи.

З перших днів існування стінгазета була цілком підпорядкована партійній організації інституту. Більшість номерів приурочували до державних свят або ювілеїв. За рідкісними винятками, редакторами призначали комуністів або кандидатів у члени партії. Склад редколегії затверджували на засіданнях парткому та курсових партбюро, звіти про їхню роботу систематично заслуховували.

5 вересня 1958 року на засіданні партбюро Анатолій Васильович доповідав про роботу інститутської редколегії. Протягом навчального року випустили 10 номерів стінгазети (які планували). Анатолій Ковальчук звернув увагу на труднощі, з якими зіткнулася редколегія, — низька активність деяких членів і недостатня допомога комсомольської організації. Тому випуск певних номерів відбувався штурмом протягом 2-3 днів. Це позначалося на якості газети.

Все-таки Анатолій Васильович, мабуть, згустив фарби. За характером він був схильний до перебільшень. Роботу редколегії оцінили цілком позитивно, відзначивши, що газета виходила регулярно та своєчасно. Щоб підсилити редколегію, постановили додатково ввести до її складу викладачів В.І. Коса, Й.І. Ногачевського і О.В. Якобук-Котопець, а також по одному студентів з кожного курсу. Комітет комсомолу виділив від першого курсу В.О. Гринчука, від другого — В.В. Файфура.

Через рік знову відзначили добру роботу редколегії інститутської газети. За звітний період випустили 9 номерів, де по-

містили 217 заміток. На обласному огляді стінної преси газети присудили третє місце й видали премію. Із курсових редколегій найкраще працювала редколегія I курсу (редактор — Ю.М. Воляннюк), яка випустила дев'ять номерів газети та сім номерів сатиричного додатку «Швидка допомога».

Художньо оформляв газету завідувач бібліотеки Павло Сидорович Герасименко, який володів надзвичайним даром графіка. Він легко й просто виводив на



А.В. КОВАЛЬЧУК, перший редактор інститутської стінгазети «За радянського лікаря»

ватмані вишукані літери, тож самі заголовки статей приваблювали студентів і викладачів не менше, ніж їхній зміст.

Досить швидко стінна преса в інституті набула лавиноподібного характеру. Крім загальноінститутської стінгазети, організували випуск курсових. Вони виходили під різноманітними назвами: «Першокурсник», «Промінь», «До знань», «Зміна», «Полум'я»,



Випуск чергового номера стінгазети «За радянського лікаря». Праворуч — В.О. ГРИНЧУК, у центрі — В.В. ФАЙФУРА (1958–1959 навчальний рік)

«Факел», «Орбіта», «Субординатор», «Medicus», «Alma mater» та інші. Свої стіннівки почали виходити в гуртожитках («За здоровий побут», «Студентське життя», «Медицина і побут») і окремо в ленінських кімнатах («Ленінський гарт»). Видавали газети студентські наукові гуртки на кафедрах, рада СНТ («Наукова зміна»), рада молодих вчених («Молодий вчений»). 1985 року почала випускати газету

добровільна народна дружина («Дружинник»).

Біля загальноінститутської газети з'явився сатиричний додаток під назвою «Крокодил», який на початку свого існування мав цікаву особливість. Наприкінці ватману залишали вільне місце. Кожен студент, який став свідком якоїсь цікавої та смішної події із життя тернопільських студентів-медиків, міг про неї коротко повідомити на вільній площі газети, яка вже висіла. Найчастіше такі замітки-блискавки стосувалися діалогів між викладачами та студентами під час опитування на практичних заняттях. Вранці, хоч як ми квапилися на заняття, все одно підбігали до «Крокодила» й читали нові сміховинки. Під час перерв там також юрмилися студенти. Першим і, як виявилось, дуже успішним редактором «Крокодила» призначили асистента, потім — доцента кафедри фармакології Олексія Степановича Кучерука, випускника Вінницького медінституту.

Зрозуміло, що такі ж сатиричні додатки почали супроводжувати стінну пресу на курсах («Гриччаник», «Швидка допомога», «Промивалка», «Бокс», «Пінцет», «Скорпіон», «Колючка», «Шприц», «Ін'єкція», «Реп'ях») і в гуртожитках («Іжак», «Щітка», «Під рентгенпроменем»). Згодом до них приєднався «Комсомольський прожектор».

Партійні, комсомольські та громадські організації курсів отримали вказівку здійснювати керівництво стінною пресою та надавати повсякденну допомогу редколегіям інститутських і курсових газет, періодично скликати редакторів і кореспондентський актив, цікавитися їхньою роботою, сприяти їм у залученні

курс), Ю.М. Воляннюка (III курс), П.О. Климишина (IV курс), Рокунця (V курс), а також відповідальних за стінну пресу. Збори схвально оцінили роботу обидвох інститутських редколегій, а також редколегій стінгазети III курсу (редактор — Ю.М. Воляннюк) і гуртожитку № 1 (редактор — О.Ф. Веселовський). Вирішили оголосити конкурс на кращу газету курсу й гуртожитку за 1960-1961 навчальний рік, а профкому інституту підготувати премії та грамоти.



М.П. ДЯЧЕНКО, редактор світло-звукової газети «Промінь»

На зборах схвалили три ініціативи. Перша з них стосувалася кафедри іноземних мов. Як доповіла Е.П. Могилевська, на кафедрі започаткували випуск стінгазети «Дружба» трьома мовами — німецькою, англійською та французькою. До її випуску залучили і викладачів, і студентів. Кафедра закликала підтримати почин. Наскільки відомо, ця ідея підтримки не знайшла. Жодна кафедра власної газети не випускала.

Представники першого курсу інформували збори, що випускають додаток «Блискавка» та рекомендували всім курсовим редколегіям ввести у себе цей вид швидкої інформації про події на курсі. Деякі редколегії взяли їх рекомендацію до уваги, але систематично цей листок не виходив.

Збори підтримали ще один задум — створити інститутську світло-звукову сатиричну газету. Редактором затвердили М.П. Дяченка — асистента кафедри загальної хімії, випускника Дніпропетровського університету.

Слушну пропозицію вніс на зборах доцент І.І. Яременко — налагодити акуратне зберігання газет, що мало б значення для історії інституту. До цього питання поверталися й пізніше. Такий депозитарій справді створили, але він не відповідав вимогам, і жодна із стінгазет до нашого часу, на жаль, не дійшла.

З 1962 року інститутська газета «За радянського лікаря» почала втрачати позиції. Тут зіграло роль кілька чинників. Головною причиною стало те, що А.В. Ковальчук готувався до захисту кандидатської дисертації та мав

намір залишити Тернопіль. Він помітно ослабив керівництво редколегією. Ускладнила ситуацію гостра замітка під назвою «Від Діда Мороза» у перенормованому номері газети. Там було піддано критиці дії голови місцевого М.М. Романовського. 10 січня на засіданні партбюро Анатолію Васильовичу вказали на необхідність ретельнішої перевірки фактів без поспішної критики дій викладацького складу. Словом, газета почала виходити нерегулярно.

25 вересня 1962 року повторно обговорювали питання стінної преси. Знову заслухали інформації А.В. Ковальчука, О.С. Кучерука та редакторів курсових газет. Анатолію Васильовичу висловили багато докорів. Ці закиди мали підстави. 1961 року газета «За радянського лікаря» не виходила з травня до жовтня. Те ж саме — в осінньому семестрі 1962-1963 навчального року.

6 грудня 1962 року на засіданні ради Одеського медичного інституту Анатолій Васильович захистив кандидатську дисертацію. 22 серпня 1963 року він був звільнений з посади асистента Тернопільського медінституту за власним бажанням і перейшов на роботу в Ужгородський університет.

9 січня 1963 року газету передали новому редакторові — доценту кафедри мікробіології Івану Олександровичу Ситнику. До складу редколегії ввели молодого викладача філософії Василя Семеновича Лісового, випускника Київського університету, який одразу ж після приходу в інститут привернув увагу своєю ерудицією. Його обрали секретарем комсомольської організації співробітників інституту, помістили на Дошку пошани та долучили до роботи в редколегії. Наступного року він очолив редколегію. Головною заслугою Василя Семеновича стали літературні додатки на кілька аркушів ватману, де передруковувалися поезії модних тоді молодих поетів Ліни Костенко й Василя Симоненка. Біля них завжди можна було бачити студентів і викладачів.

21 листопада 1963 року на засіданні парткому обговорили роботу світло-звукової газети «Промінь». Газета регулярно виходила до травня 1962 року, останній номер вийшов у листопаді. На цьому редколегія припинила свою роботу. М.П. Дяченко пояснював, що систематично випускати таку газету фізично неможливо. Крім того, наклалися особисті мотиви. Минулого року Микола Петрович просив відпустку для завершення дисертації, але його заяви не задовольнили. Тому він попросив звільнити його від обов'язків редактора. За словами П.С. Герасименка і Г.Н. Ліпова, розкладуючим фактором стало й те, що газету демонстрували лише на партійних зборах, причому тривалістю не довше, як 10-15 хвилин.

(Продовження на стор. 9)

ДО 60-РІЧЧЯ ТДМУ

ІНСТИТУТСЬКА СТІННА ПРЕСА

(Закінчення. Поч. на стор. 8)

Детальну характеристику стінної преси дав секретар парткому Ф.Ф. Чернявський на звітно-виборних партійних зборах, які відбулися 25 листопада 1964 року. З найкращого боку відзначили сатиричну газету «Крокодил». Майже кожен номер її приваблював свіжістю та дотепністю вміщених матеріалів. Крім сатиричних заміток, у «Крокодилі» часто можна було зустріти дружні шаржі на кращих людей інституту, активістів, відмінників навчання.

Змістовно виходила загальноінститутська газета «За радянського лікаря». На її сторінках друкувалися статті на злободенні теми, в більшості — оригінальні та цікаві. На з'їзді робітників області газету відзначили премією. Найбільш активну участь в її випуску брали члени редколегії М.А. Андрейчин, П.К. Кривошей, В.В. Туманов. Серед курсових стіннівок як кращі відзначили «Медичну зміну» тодішнього III курсу (редактор — Єгорова) та стінгазету IV курсу, редактор якої І.І. Неверовський був нагороджений грамотою міському партії і редакцією «Вільного життя». Зразково виглядала також газета студентського наукового товариства «Наукова зміна».

З метою покращення роботи стінної преси представники обласної газети «Вільне життя» проводили семінари, на яких члени інститутських редколегій отримували знання з оформлення стінгазет.

1966-1967 рр. за рекомендацією секретаря парткому Л.О. Каніщенка провели реорганізацію стінної преси. Насамперед створили об'єднану редколегію двох загальноінститутських газет. Редактором затвердили А.С. Чумака, його заступником щодо «Крокодила» — Я.М. Кремінського. Цей крок був зумовлений ще й тим, що незмінний редактор «Крокодила» О.С. Кучерук перейшов на роботу у Кам'янець-Подільський педінститут. Газета й надалі функціонувала на належному рівні. Наступними роками редколегію «Крокодила» очолювали А.І. Паламарчук (1967-1968) і А.С. Чумак (1968-1072). На курсах теж почали випускати лише по одній газеті, щоправда, це тривало недовго. Модю стали літературні додатки.

13 листопада 1968 року знову затвердили об'єднану інститутську редколегію. Редактором призначили О.В. Тушина, який 1965 року захистив кандидатську дисертацію і в листопаді 1968 року був зарахований на посаду асистента кафедри загальної хірургії. Його заступником у газеті «За радянського лікаря» затвердили В.В. Файфуру, заступником редактора газети «Крокодил» — А.С. Чумака, відповідальним за пресу від парткому — А.І. Паламарчука. В такому складі редколегія працювала до 1970 року. Після Олега Володимировича редколегію очолювали М.М. Закалюжний

(1970-1971, 1972-1977) і В.В. Файфура (1971-1072).

1969 року оголосили Всесоюзний конкурс стінних газет медичних навчальних закладів, наукових і лікувальних установ. 1 вересня прийняли рішення провести інститутський огляд стінної преси та підбити його підсумки до 1 грудня. Місцевому інституту доручили встановити премії кращим працівникам стінної преси. Для проведення огляду створили комісію з 10 осіб, куди ввійшли, зокрема, О.Н. Люлька — проректор з навчальної роботи, К.В. Кованов — заступник секретаря парткому, В.В. Покин'єра — голова місцевого, О.В. Тушин — головний редактор інститутської газети, Б.І. Дубчак — художній керівник і студії та інші.

Переможцем конкурсу стала стінна преса тодішнього II курсу, де за навчальний рік випустили 10 номерів газети «Зміна», сім номерів сатиричного додат-



О.С. КУЧЕРУК, перший редактор інститутської стінгазети «Крокодил»

ку «Ін'єкція» та 16 номерів бюлетеня «Щотижневий новини».

У рамках конкурсу зробили спробу реанімувати світло-звукову газету «Промінь». Спроба не вдалася. Газета вийшла єдиним номером за рік і на цьому її існування припинилося.

Черговий конкурс ювілейного 1970 року провели масштабніше. Про його результати доповів секретар парткому І.І. Гетьман на звітно-виборних партійних зборах 8 жовтня 1970 року. На конкурс було подано 36 газет курсів, гуртожитків і наукових студентських гуртків. Перше місце за кращу курсову стінгазету присудили IV курсу (редактор — С.С. Коваль), друге місце зайняв II курс (редактор — Г.Ю. Климюк). Перше місце за кращу стінгазету студентського наукового гуртка присудили гуртківцям кафедри патологічної фізіології («Єврика»). Кращою сатиричною газетою серед гуртожитків визнали газету гуртожитку № 3 «Щітка». Всі названі редколегії були нагороджені грамотами Тернопільського МК ЛКСМУ та цінними подарунками. Було також нагороджено грамотами редколегії стінгазет V курсу й студентського наукового гуртка при кафедрі загальної хірургії. За ак-

тивну участь у роботі стінної преси вперше було нагороджено грошовими преміями викладачів В.В. Файфуру, А.С. Чумака і С.С. Абрамова, а також студентів С.О. Бабія, А.М. Сорокіна, І.О. Юхимця, Г.Ф. Клим'юка, О.М. Дзісяка, С.С. Ковалю та інших. Шкода лише, що конкурс обмежився інститутськими рамками. Ні міського, ні обласного такого творчого змагання того року не відбулося.

Десь з 1973 року газети почали випускати згідно із заздалегідь складеного затвердженого плану, який передбачав випуск одного номера на місяць. Організаційною базою став факультет громадських професій (відділ журналістики), де члени редколегії підвищували свої знання. За 1973-1974 навчальний рік вони прослухали сім лекцій, дві з яких читали доценти Львівського університету. На практичних заняттях кожна редколегія випускала номер газети.

Наслідки не забарилися. На республіканському огляді стінної преси медичних ВНЗ і закладів УРСР за 1974 рік стінгазету II курсу «Під стягом Ілліча» (редактор — Б.В. Мартиненко) удостоїли першого місця — за якісне художнє оформлення, різноманітність опублікованого матеріалу, широту розгляду питань, вдали ілюстрації. Загальноінститутську газету (редактор — М.М. Закалюжний) та газету V курсу відзначили заохочувальними преміями.

Сатирична газета «Крокодил» 1973-1974 навчального року не виходила. Її відновили аж через два роки. Редактором призначили В.М. Флехнера.

З другої половини 1970-х років увага до стінної преси поступово згасає. На перше місце виходять інші питання — навчання в мережі партійної освіти, громадсько-політична атестація студентів, участь у Всесоюзних студентських конкурсах наукових робіт із суспільних наук, соціалістичне змагання, третій трудовий семестр і студентські будівельні заходи та інші. Багато часу відводилося на обговорення нескінчених документів партії, які переслідували одну й ту ж мету — посилити ідейно-виховну роботу серед студентства. Останній конкурс інститутських стінгазет організували 10 травня 1978 року.

Слід зазначити, що у випуску стінгазет постійно брали участь члени літературної студії інституту — як редактори, члени редколегій і як автори поезій. Тут опублікували свої перші твори майбутні члени Національної спілки письменників України С.О. Бабій, Г.М. Петрук-Попик, Г.М. Гуска.

Останніми редакторами газети «За радянського лікаря», імена яких вдалося встановити, були Л.В. Николайчук (1978-1982) і М.М. Закалюжний (з 1982 року).

Сліди інститутської стінної преси остаточно губляться в другій половині 1980-х років. Документів того періоду не збереглося.

ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ КОРПУС ВИШУ СТАВ ОКРАСОЮ МІСТА

Навчальний корпус Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, що на вулиці Руській, 36, в якому розташований фармацевтичний факультет, нещодавно був капітально відре-

квікою та облаштований квітковою клумбою, що додає затишку й комфорту.

Нагадаємо, що торік реконструювали міжповерхові перекриття корпусу за сучасними технологіями. У середині будівлі капітально



монтований. Його оновлений фасад, дах, вхідні двері, які зроблені відповідно до архітектурного ансамблю будівлі, милують око тернополян і гостей міста. Цей будинок належить до пам'яток культурної спадщини України. Зведений він був ще за часів Австро-Угорської імперії за тодішніми технологіями будівництва. Тепер ця архітектурна перлина отримала друге дихання й стала справжньою окрасою міста.

Цьогоріч також реконструювали внутрішній двір поблизу будівлі, яка оформлена в італійському стилі. Двір вимощений бру-

відремонтовані всі приміщення, замінені двері та вікна, батареї, паркет і т.д. Окрім того, в корпусі зробили сучасну систему вентиляції та встановили витяжні шафи.

Роботи щодо ремонту фасаду та покрівлі виконали працівники ПП «Тернобуд». Усі внутрішні реконструкції зробили працівники адміністративно-господарської частини Тернопільського державного медичного університету. Меблі для навчальних кімнат корпусу виготовили майстри столярного цеху ТДМУ.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

КОЛИ ПЕЧІНКА ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ

(Продовження. Поч. у № 20-21)

**Михайло АНДРЕЙЧИН,
член-кореспондент НАМН
України, професор ТДМУ**

Моя докторська дисертація, як і кандидатська, була присвячена проблемі вірусних гепатитів. На збирання клінічного матеріалу та оформлення праці потратив вісім років. При виборі теми я орієнтувався на найновіші досягнення в дослідженнях печінки. Добре вивчивши тогочасну наукову літературу, зрозумів, що варто дослідити розвиток холемії та стан жовчовидільної системи у хворих на вірусні гепатити. За сприяння відомого київського біохіміка професора Любові Громашевської та її співробітника Володимира Неборачка я освоїв методіку роздільного визначення жовчних кислот у крові хворих. Ця методика виявилася складною для виконання. З кожною пробою крові треба було працювати 9-10 годин. Ректорат закупив для мене флюориметр, витягну сушильну шафу з електродвигуном та реактиви. До обіду я вів стаціонарних хворих і практичні заняття із студентами, тобто був дуже зайнятий. Лише після 15-ї години «перемикався» на лабораторну роботу, що тривала до 1-ї години ночі. Помічників не було. Все треба було робити власноруч — навіть мити та дезінфікувати посуд. Водночас я відчував постійну слабкість, обумовлену наявністю хронічного гепатиту. На пірроку довелося навіть припинити цю наукову роботу, бо вона була пов'язана зі шкідливими впливами на мій організм парів, що утворювалися при обробці сироватки крові хворих реактивами і висушуванні препаратів. Переконали, що саме вдихання цих парів спричинило у мене загострення хронічного гепатиту. Але молодий організм швидко відновлював сили, і я продовжував дослідження.

Під час цих досліджень трапився прикрий випадок. Біля електродвигуна в кутку коридору утворилася пляма з машинного масла. У той час, коли я відлучився по вечері, пляма загорілася. Вогонь перекинувся на віконну раму та двері й мійну кімнату. Дим швидко заповнив усе ліве крило першого поверху будівлі, де розміщувалася кафедра інфекційних хвороб. Черговий персонал викликав пожежників, які водою швидко погасили пожежу. Після цього ще тиждень змушений був відмовити приміщення від сажі та вислухати багато претензій від головного лікаря.

Самозаймання, як стверджували пожежники та інженери, не могло статися. Я й сам це добре розумів, тому шукав зовнішню причину. Через кілька днів чергова медична сестра та санітарка повідомили мені, що підпал відбувся через необережність нашого єдиного курця — лікаря-інфекціоніста. Чергуючи у лікарні, він завжди шукав місце, де б можна перекурити, іноді виходив на вулицю. А цього злочасного вечора кури в кінці кафедрального коридору (де нікого на той час не було) й, мабуть, кинув недопалок у куток за мотором. Надалі ми кількаразово поверталися до розмови про пожежу, але курець свою причетність заперечував.

Хоча важко було виконати зазначені багаторічні дослідження, їхні результати мали, на той час, значну наукову новизну і практичну цінність. Дослідник зумів встанови-

ти раніше невідомі зв'язки підвищення вмісту жовчних кислот у крові з тяжкістю вірусного гепатиту та їх роль в астенізації нервової системи. Було показано, що при підвищенні вмісту жовчі в крові знижуються захисні сили людського організму. Вперше доведена здатність лізоциму — сполуки з ферментними властивостями, яка є в усіх тканинах людського тіла — протидіяти шкідливим впливам жовчних кислот. Встановлено також, що підвищений вміст жовчних кислот у крові протидіє виявленню антигенів збудника гепатиту за допомогою серологічних реакцій. Дуже важливі дані отримано при дослідженні бактерійної інфекції, що може активізуватися в жовчних шляхах на тлі вірусного гепатиту у зв'язку зі зниженням концентрації жовчі, яку виробляє хвора печінка. Запропоновано підбір антибіотиків, протибактерійна дія яких підвищується за наявності жовчі. Останній розділ роботи я виконав на кафедрі мікробіології за сприяння професора Івана Олександровича Ситника, якому досі вдячний. Портрети моїх учителів — інфекціоніста Людмили Іванівни Богачик і мікробіолога Івана Олександровича Ситника — можна побачити в моєму кабінеті на стіні, й вони будуть там доти, доки працюватиму.

Порівняно частіше на гепатити В і С хворіють лікарі, медичні сестри, лаборанти та інші медичні працівники, які контактують з кров'ю пацієнтів. Усі вони належать до групи підвищеного ризику захворювання на вірусні гепатити. Тому не дивно, що лікарі та інші представники медичної професії час від часу лікуються в інфекційному відділенні лікарні, найчастіше — лікарі хірургічних спеціальностей. Лікувати їх досить складно, тому що вони орієнтуються у проблемі й схильні перебільшувати ймовірність розвитку різних ускладнень і несприйнятливих вислідів вірусного гепатиту. Проте бувають оптимісти. Саме таким виявився лікар-травматолог з двадцятирічним стажем роботи. Колись разом вчилися в медичному інституті. У нього гепатит В перебігав дуже важко, рівень білірубину, як кажуть, зашкалював. Попри своєчасно призначене лікування, тяжкий стан зберігався понад місяць. Були дні, коли не я хворого, а він підбадьорював мене. Всього пробув у стаціонарі понад два місяці. У день виписування зберігалось побільшення печінки й були незначно порушені лабораторні показники. Наступні спостереження засвідчили формування хронічного гепатиту. Але загальний стан був задовільний, і мій пацієнт з плином часу перестав лікуватися й обстежуватися.

Із цим колишнім пацієнтом я бачився випадково один-два рази на рік. Неодмінно пропонував обстежитися на наявність вірусу, але травматолог відбувався жартами. Після його лікування в інфекційному відділенні минуло близько тридцяти років. Я випадково дізнався, що протягом останнього місяця стан того чоловіка різко погіршився, він пройшов комп'ютерну томографію печінки. Було діагностовано рак печінки з метастазами. Жити хворому залишалися лічені дні. Чи можна було запобігти трансформації

хронічного гепатиту в саркому печінки? Хтозна. Але цілком можна було призначити протівірусне лікування та загальмувати патологічний процес, а отже, продовжити життя. На жаль, не всі хворі, навіть лікарі, хочуть лікуватися. Дехто сліпо вірить у фатум.

Окрема проблема — поєднання вірусного гепатиту з іншими хворобами, найчастіше із серцево-судинними захворюваннями та діабетом. Ця категорія хворих сидить на «пороховій бочці», яка може будь-якого дня спалахнути. Прикладів цього безліч. Ще будучи асистентом, я лікував хворого на вірусний гепатит середньої тяжкості. Пацієнт, а це був чоловік передпенсійного віку, мав хронічну ішемічну хворобу серця. Поводився спокій-



Михайло АНДРЕЙЧИН, член-кореспондент НАМН України, професор ТДМУ

но. Вірив, що жовтяниця скоро зійде та його выпишуть здоровим. На тумбочці хворого завжди можна було побачити нові числа газети «Правда» (орган ЦК КПРС) і обласної газети «Вільне життя». Він сліпо вірив у ідею побудови комунізму. Його палата була на другому поверсі інфекційного стаціонару. Кожного підвечір'я до вікна підходила дружина, і вони перемовлялися про останні події в його закладі та домашні справи. Дуже ображався, що ніхто із співробітників його не відвідав і третій день не дають платні. На четвертий день дружина повідомила, що зарплата є, але чомусь менша, ніж у минулі рази. Це нашого пацієнта дуже образило. Почав ходити взад і вперед по палаті й жалітися на керівництво: «Хворі нікому не потрібні. Начальство дбає лише про себе і байдуже до проблем працівників. Мабуть, мене звільнять з роботи. Але я напишу в обком партії, а якщо треба — то й у ЦК. Партія мене захистить». Через кілька годин поскаржився на сильний біль у ділянці серця, вправ на ліжко і вже більше не встав. Усі реанімаційні заходи були безуспішні. Резекція показала обширний інфаркт міокарда.

Ураженням печінки супроводжується також лептоспіроз — гостра бактерійна хвороба, спричинювана патогенними лептоспірами. Людина заражається від диких гризунів (щурів, миші) та домашніх тварин (велика рогата худоба, свині, собаки), які виділяють збудника в довкілля із сечею. Інфікування людини

відбувається найчастіше під час купання у водоймі, на риболовлі, ковсвиці, при споживанні забруднених продуктів і води. В організм людини та тварини лептоспіри проникають через ушкоджену шкіру й слизові оболонки. Спорадична захворюваність спостерігається в усіх областях України, трапляються групові спалахи інфекції.

Беручи до уваги актуальність лептоспірозу в Україні загалом і на Тернопільщині зокрема, я запропонував нашому кандидату медичних наук Наталії Аврумівні Васильєвій виконати на цю тему докторську дисертацію; з таким завданням вона впоралася на «відмінно». Дисертантка збагатила науку новими даними та, що дуже важливо, суттєво поліпшила лікування хворих, значно зменшилася частота смертельних завершень.

Мені добре запам'ятався інвалід війни, який на фронті втратив ногу. Користувався милицями. До вступу в лікарню вважав себе більш-менш здоровим. Раптом піднялася температура тіла, відчув мерзлякуватість. Гадав, що це «літній грип». Але через тиждень приєдналася жовтяниця з червоним відтінком. Хвороба перебігала дуже тяжко, всі наші лікувальні потуги були марними. Відчуваючи невідворотний кінець, пацієнт зізнався, що займався браконьерством — вершами відловлював ондатр. За тиждень до початку хвороби полонена тварина вкусила його за палець. Дізнавшись від нас про природу свого захворювання, хворий із сумом зауважив, що зазнав покарання за незаконне полювання. Поскаржився, що до такого відлову ондатр його спонукала постійна нестача коштів для прожиття.

Розмовляючи зі студентами про лептоспіроз, я пригадав пацієнтку, яка працювала різноробочою на Тернопільському елеваторі, що біля горбатого моста. Це була жінка середнього віку зі ще молодим обличчям, але вже натрудженими руками, про що свідчили порепані та вузлуваті пальці. У неї захворювання почалося з гарячки, сильного болю в литкових м'язах і загальної нездуханності. Далі почервоніло обличчя й наростала жовтяниця, з'явилися носові кровотечі та дрібні крововиливи на тулубі й кінцівках, збільшилися печінка і селезінка, а сеча набрала цегляного кольору. Аналіз крові вказав на лейкоцитоз. Біохімічні показники крові засвідчили суттєве порушення функціонального стану печінки та нирок. Загалом клінічна картина відповідала типовим проявам лептоспірозої інфекції. Згодом цей діагноз підтвердився даними специфічних лабораторних досліджень.

Проте важливо не лише діагностувати інфекційне захворювання, а й з'ясувати звідкіль і за яких обставин сталося зараження. Шкідливі дикі гризуни, що служать основним джерелом лептоспір, як відомо, селяться на харчових об'єктах і, зрозуміло, залюбки на території зернохосовища. Наша хвора підтвердила, що їх там багато. Ще й додала, що вони проникають у комірчину, де переодягається та зберігає свою їжу на обід. Миші неодноразово пробували її бутерброди. Сама ж проживає у багатопверхівці, у помешкання гризуни ніколи не проникали.

Про все це ми негайно інформували санепідемстанцію, вказавши на вади нагляду. Дорікнули та-

кож директорів елеватора. І після здійсненої масштабної дератизації нових захворювань не було. Вважаю, що такі випадки зараження на підприємстві свідчать про неналежну профілактичну роботу. Винних треба карати. Студенти-медики повинні знати про подібні недоліки в організації профілактичних заходів.

Траплялися сімейні та професійні групові спалахи лептоспірозу або вірусних гепатитів, переважно гепатиту А. Моя пам'ять зберегла одночасне захворювання тридцятирічних батьків і їх двох школярів. У всіх гепатит А перебігав у середньотяжкій формі. Доньки навчалися в школі, де вже було зареєстровано декілька хворих. Мабуть, саме з цього навчального закладу школярки занесли інфекцію додому.

Цікавим у цій історії було те, що у молодого батька жовтяниця супроводжувалася тривалою гарячкою, навіть у жовтяничному періоді, що не характерно для гепатиту А, а також непокоїли болі в животі та м'язах ніг. Спочатку ми припустили ускладнення гепатиту запаленням жовчних протоків, але ультразвукове дослідження не підтвердило цю версію. Далі було взято до уваги те, що хворий працював інженером на сільськогосподарському підприємстві, в його майстерні з настанням осінніх хололів появились миші та щури. Подальше обстеження дало змогу довести, що він одночасно хворий на гепатит А та лептоспіроз. Відповідне комплексне лікування дало позитивний результат: наш хворий, як і його дружина й діти, видужав, що правда, на 10 днів пізніше. Побоювання пацієнта, чи не заразить свою сім'ю лептоспірозом ми розвіяли, бо від хворої людини до здорової, на відміну від гепатиту А, ця інфекція не передається.

Ми ще раз переконалися, що атиповий перебіг будь-якого інфекційного захворювання потребує поглиблених досліджень. Нічого безпричинного в медицині немає.

Для лікування хворих на лептоспіроз ми використовували антибіотики та бичачий протилептоспірозний імуноглобулін. Останній фармцевти виготовляли з плазми крові биків, яких імунізували вбитими лептоспірами. Такий імуноглобулін містить протилептоспірозні антитіла у великій концентрації. Однак для людини це чужорідний білок. Тому після введення бичачого імуноглобуліну в пацієнтів нерідко виникають алергічні реакції, лікувальна ефективність незначна. Пошуки шляхів поліпшення лікування хворих на лептоспіроз спонукали нас випробувати людський протилептоспірозний імуноглобулін. Ми знали, що багато людей в ендемічній щодо лептоспірозу місцевості переносять його в легкій формі й рідко звертаються за медичною допомогою. У крові таких перехворілих є антитіла до лептоспір, які можна вивязити за допомогою спеціальних методів дослідження. Тому я звернувся до головного лікаря Тернопільської обласної станції переливання крові Петра Лучанка з проханням дозволити обстеження донорів крові щодо наявності протилептоспірозних антитіл. Невдовзі виявили таких потенційних донорів, і та ж станція виготовила нам протилептоспірозний людський імуноглобулін.

(Продовження на стор. 11)

КОЛИ ПЕЧІНКА ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ

(Продовження. Поч. на стор. 10, №23 і №21-22)

Наші сподівання цілковито виправдалися. Хворі перенесли його добре, ефективність лікування зросла. За тяжкого перебігу лептоспірозу використання нового імуноглобуліну дало змогу в 3,4 разу зменшити частоту смерті. Лікарі шкодували, що раніше не мали цього препарату. З допомогою людського протилептоспірозного імуноглобуліну, можливо, вдалося б врятувати браконьєра за ондатрами та багатьох інших. Кілька років ми були, як кажуть, «на коні». Згодом станція переливання крові навідріз відмовилася виготовляти цей препарат, адже таких хворих небагато і тому це економічно не вигідно. Чи скоро суспільство дозріє, щоби вважати здоров'я найбільшою цінністю, невідомо.

Гепатит може виникати також від шкідливої дії на печінку різних хімічних речовин. Таке ураження може мати різну ступінь тяжкості. Добре запам'ятовується робітник акумуляторного цеху Тернопільського комбайнового заводу. Заводський лікар спрямував до нас хворого з підозрою на вірусний гепатит, бо у нього з'явилися жовтяниця та нудота. Детальний огляд недужого дав мені підставу засумніватися в цьому діагнозі, адже деякі симптоми та послідовність їх виникнення не вкладались у типову картину вірусного гепатиту. Повторне розпитування пацієнта, за яких обставин він захворів, дало змогу з'ясувати таке. Два дні тому начальник цеху дорікнув робітників, що він має дуже засмалцьований робочий комбінезон. Той вирішив замочити одяг у тазу з розчином дихлоретану, який використовують у виробництві, позаяк він добре розчиняє жири. Під час прання в маленькому підвальному приміщенні з низькою стелею мимоволі довелось вдихати пари розчину. Відчув запаморочення, і тому переніс роботу в двір. Випраний таким способом комбінезон повісив на жердину, а сам присів поруч. Через 10-15 хвилин одягнув на себе ще вологий костюм і пішов працювати в цех. Невдовзі відчув погіршення стану й тому відпросився з роботи.

Надалі самопочуття хворого швидко погіршувалося. На наших очах у стаціонарі розвинулася печінково-ниркова недостатність, про що свідчили дані повторних лабораторних досліджень. На той час у Чернівцях був центр штучної нирки, розрахований на кілька суміжних областей. З діагнозом отруєння дихлоретаном із розвитком гострої нирково-печінкової недостатності хворого спішно санітарним літаком доправили у Чернівці, де йому надали екстрену медичну допомогу.

Через місяць прийшов у наше відділення і подякував за своєчасну діагностику хімічного отруєння. Скавав, що почувається задовільно й скоро стане до роботи в цеху. На моє прохання, повторно обстежувався в найближчі місяці. Результати були прийнятні. Він належав до тих щасливців, які видужали завдяки очищенню крові апаратом штучної нирки. Тоді це був лише кожний третій пацієнт. Нині показники лікування набагато кращі.

ДАЛІ БУДЕ

ВІДОМИЙ УЧЕНИЙ, МАЙСТЕРНИЙ ХІРУРГ-ОНКОЛОГ

Сьогодні святкує 80 років професор кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТДМУ Геннадій Сергійович МОРОЗ.

Вельмишановний Геннадію Сергійовичу!

Сердечно вітаємо Вас з 80-літтям!

Після закінчення Мінського медичного інституту, трьох років практичної лікарської роботи, навчання в аспірантурі, роботи старшим науковим співробітником — акушером-гінекологом в НДІ біофізики, у

стінах ТДМУ імені І.Я. Горбачевського Ви успішно пройшли майже 30-літній трудовий шлях: спочатку впродовж 10 років завідувача кафедри, згодом — професора кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого в Україні вченого, талановитого, висококваліфікованого клініциста, майстерного хірурга-онколога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий профе-

сiоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків.

Помітною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, лектора товариства «Знання».

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро, інтелігентність заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і науковців.

Бажаємо Вам, вельмишановний Геннадію Сергійовичу, доброго здоров'я, невичерпного

творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, життєвого оптимізму, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється хата,

Достатком, щирістю і сонячним теплом,

Хай буде вірних друзів в ній багато,

Прихильна доля огорта крилом.

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

Г.С. Мороз народився 10 грудня 1936 року в с. Верб'є Мінської області, Білорусь. Закінчив Мінський медичний інститут (1960), працював (1960-1963) хірургом-онкологом у лікарні м. Вологда, РФ. 1963-1967 рр. навчався в аспірантурі на кафедрі онкології Запорізького інституту удосконалення лікарів. Захистив кандидатську дисертацію на тему: «Застосування люмінесцентної мікроскопії при цитологічній діагностиці злоякісних новоутворень товстої кишки» (1967). Відтак з 1967 року працював у клініці Науково-дослідного інституту біофізики МОЗ СРСР в м. Челябінськ (РФ). 1976 року захистив докторську дисертацію на закриті тематику, яка стосувалася хірургічного лікування пухлин легень у хворих на гостру та



хронічну променеву хворобу. Доктор медичних наук — з 1978

року, через рік йому присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника зі спеціальності «онкологія». З 1979 до 1983 рр. — головний хірург м. Челябінська-65.

1983 року Геннадій Сергійович переїжджає до Тернополя, де обирається завідувачем новоствореної кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини Тернопільського державного медичного інституту, яку очолював протягом 10 років. Звання професора йому присвоєно 1989 року. Під керівництвом проф. Мороза Г.С. захищені чотири кандидатські та одна докторська дисертації, а колектив кафедри виконав науково-дослідні роботи на теми: «Розробка поєднаних топографо-функціо-

нальних радіонуклідних in vivo та in vitro методів для діагностики і реабілітації хворих з пухлинами грудної і черевної порожнини» та «Розробка комплексної діагностики туберкульозу і раку легень на основі клініко-рентгенологічних, радіонуклідних, інструментальних і лабораторних методів діагностики». Професор Г.С. Мороз — автор понад 170 наукових і навчально-методичних публікацій, у тому числі двох підручників.

З 1994 року Геннадій Сергійович працює на посаді професора кафедри.

Колектив кафедри сердечно вітає Геннадія Сергійовича з ювілейним днем народження й щиро бажає міцного здоров'я, щастя, радості, добра та нових творчих успіхів.

6 грудня виповнилось 60 років професорові кафедри акушерства та гінекології №1 медичного факультету ТДМУ, заслуженому діячу науки та техніки України, професору Стефанові Володимировичу ХМІЛЮ.

Вельмишановний Стефане Володимировичу!

Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

Після закінчення Тюменського медичного інституту, шість років практичної лікарської роботи, захисту кандидатської дисертації, у стінах ТДМУ імені І.Я. Горбачевського Ви успішно пройшли 26-літній трудовий шлях: спочатку асистента, доцента, професора, впродовж понад сім років — завідувача кафедри, згодом професора кафедри акушерства та гінекології №1 медичного факультету. Крім роботи на кафедрі, Ви зас-

нували приватний медичний центр і Галицький медичний коледж у м. Підгайцях.

Колектив університету глибоко поважає й шанує Вас як відомого вченого, висококваліфікованого клініциста-акушера-гінеколога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Заслуговує на увагу Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, лектора товариства «Знання», депутата Тернопільської обласної ради п'ятого скликання, віцепрезидента Європейської асоціації SEMS, президента Української асоціації менопаузи та репродуктивного здоров'я жінки.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені почесним званням «Заслужений діяч науки



і техніки України», грамотами Тернопільської міської ради та адміністрації університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до

людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і науковців.

Бажаємо Вам, вельмишановний Стефане Володимировичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Бажаєм успіхів великих у роботі,

Й побільше творчих Вам натхнень.

Нехай минають завжди всі турботи,

І хай приносить радість кожен день.

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

ЩО ЗРОБИВ ДЛЯ КРАЮ ТИ?

Знаємо і не по слуху:
І про біди, і нестатки.
«Що ви створили в сфері
Духу?» —

Запитають нас нащадки.

Продаються звання і посади,
Не лякають ні Бог, ані грати,
Не один рветься до влади,

Щоби совість дорожче
продати.

Розорали кургани, затопили
могили,
Душі пращурів нам ці гріхи
не простили.

Тому й горе, і біди кружляють
над краєм,
А можливо, ще й Бог
за діяння карає.

Все повчала сина мати:
«Не хвали чужі світи,

СТРУНИ ДУШІ

Бо Бог може
запитати:
Що зробив для краю ти?»

Важке випробування —
влада,
То чим же так приваблює
посада?

Чиновник був відроду
Слугою системи, а не народу.

Викручують один одному
руки

Різноманітні партії
і рухи.

Багато у світі вірувань,
Породжених із міфів, а не
знань.

Людство — творіння Землі
і Небес
До прірви штовхає технічний
прогрес.

**Валерій ДІДУХ,
доцент ТДМУ**

